СЕРБСКЕ НАРОДНЕ НОВИНЕ.

Излазе наше Новине свакe седмице двапутъ а С. Н. Листъ по еданпутъ.

Пренумерирати се може на свак. ц. к. Пошти съ полгод. ценомъ 5 ф. среб.

ГОД. III. ПЕШТА, Четвертакъ 18. Юліа. 1840. ЧИС. 57.

УНГАРІЯ.

Нь. Ц. и К. А. Величество є милостивѣйше изволило рѣшити, да се Графъ Доминикъ Зичи отъ Вашонкё, Ѣурскій Каноникъ за Епіскопа Рожнавскогъ постави.

Высокосл. Кр. Унг. Придворне Канцелларіе Референдаръ и Придв. Совѣтникъ Симеонъ Якабфи се упокоио. (Прив. вѣсти.)

Нь. Ц. и Кр. Ап. Величество су изволили Михаилу Андраши достоинство Крал. Унг. Придворника (Aulae Regiae Familiaris) подарити.

Пешта. За разроки очію и за изкрывлѣны членова тѣла изправленѣ знатне и полезне операціе, кое є славанъ Берлинскій лекаръ Диффенбахъ на многимъ людма вѣчъ съ найбольимъ успѣхомъ учинио, вѣчъ се и у Унгаріи подражаваю. У Пешти є ове знатне операціе многе вѣчъ Дръ Шепффъ, дечіе болнице управитель, учинио на сакатима и разрокима; разроки и дръ Фабини явно є двое оперирао, а крыве ноге є и дръ Флоръ врло срѣчно вѣчъ изправио. Особито за децу є ово одъ велике важности, премъ да се и зрели вѣчъ лече.

СЕРБІЯ.

Измѣу французскогъ Консулата и Правительства Сербіе се завада родила одъ туда, што є консулатскій толмачъ, Константинидесъ, кои є у службенымъ дѣлма у градъ турскій послатъ быо, явно ухваћенъ, будући да нико безъ дозволеня србскогъ управителя вароши Бѣоградске у градъ иѣи не сме, одъ како су Петроніевиѣъ и Вучиѣь тамо прибѣгли. Истій управитель є нѣке помирителне кораке учинио, но ови су одъ Консулата за недовольне изявлѣни. (Свеобще Новине.)

У Бѣоградскимъ Новинама Србскимъ одъ 6. Юл. наш. обявлює А. Константиниденъ, толмачъ и Секретаръ Консулатскій, да се збогъ одлазка изъ Бѣограда садашнѣгъ кр. французскогъ Г. Консула нѣгове покуѣне ствары продаю.

** Са србске границе одъ 11 Юл. наш. Князъ Михаилъ є приспѣо 8-огъ т. м. у Топчидеръ. Кодъ Нѣга има до 1,000 люди одъ народа. Чиновницы, кои су съ Ньимъ дошли, по заповести не смеду съ Бѣограѣанима састаяти се нити у Београдъ иѣи. Князъ є изяснио се Мусса-Ефендіи, да Онъ не сме доѣи у Бѣоградъ, да се съ ньимъ састане, боєѣи се, да га гди крозъ прозоръ не убію, и ни є се склонио да доѣе ни на емствованѣ Му Муссе-Ефендіе у томъ. Єдва су се дакле данасъ согласили, да се после подне састану край Дунава изподъ Београда подъ становма (чадорима). Кажу, да ѣе се при овомъ састанку рѣшити, кадъ ѣе се Скупштина народна држати, и одъ коликогъ числа люди. Чиновницы окол' Княза, кои съ овимъ дѣломъ управляю, говори се, да су у стра'у, што ѣе на ньи сва крывица пасти и они страдати, ако стварь зло изпадне, пакъ зато свакояко раде кодъ Княза, да се онъ еднако држи, као што є почео, да бы се стварь одржала. — Г. Єремиѣъ ни є самъ писао, да Правителства садъ у Сербіи не 'ма, него є само изводъ Загребачки Новина, у коима се за ову буну крывила Княжеска родбина, послао своимъ другу у Ягодини, кои то пошалѣ Князу. Дакле зато и што се ни є съ войницыма хтео заклети лицу Княжевомъ, изключенъ є изъ службе. Но чинъ му є оставлѣнъ, и говори се, да ѣеду му дати другу какву службу. Онъ є ослобоѣенъ и дошао є заедно съ Княземъ у Топчидеръ. Приповѣда се, да є Княгиня Любица овы дана едномъ фамиліярномъ пріятелю К. Милошевомъ А. Д., кои ю є у Бѣограду посѣтио, измѣу прочегъ тужила се: „Не знамъ, шта ѣу чинити, Гдине! Не ѣе ни еданъ паметанъ човекъ одъ стары чиноника, да се прійми овогъ могъ детета, и да съ ньимъ управля. Остао є све съ невештимъ людма. Молила самь Г. Тенку (Стеф. Стефановиѣа), да га се онъ прійми и еданпутъ ми се обеѣа, а после опетъ остаде съ Авраамомъ и Вучиѣемъ." Ако є ово истина, то се види, да Княгиня Любица и сама признає претежніе способности чиновника овы, кои су одъ службе удалѣни, и да бы желила, да они управляю дѣлма. Но будући да она жели, да се по плану Княза Милоша влада, и да тому содѣйствую ови люди,

кое она за паметне држи, као што е то за време Княза Милоша было, а они то не ћеду: ту е узрокъ, што се исти укланяю одъ службе. Єръ они бы тако орудіе были оногъ по ньиномъ поне мнѣнію злослѣдственногъ владаня Княжескогъ, кое они на свою совѣсть не ћеду да узму. Къ тому знаду, да бы свака зла тога слѣдства свагда ньи чекала, єръ у таквимъ стварма ни кадъ Князъ не страда, него они, кои су окол' нѣга. Таква н. п. несреѣа садашнѣ чиновнике чека, ако се ньовъ планъ не одржи, ако ли се одржи, а оно поздніе. Тако знамо, да е Князъ Милошъ при свакой буни свое крывице бацао на чиновнике предъ народомъ. И тако е народъ свагда и држао до г. 1835, што годь Князъ Милошъ чини, да га на све то чиновницы совѣтую, кои се окол' нѣга налазе, докле ни су оне године сами ти чиновницы устали противъ Княза. Удалѣни дакле право имаю, што не ћеду, да меѣу себе у такво мнѣніе кодъ народа, кое бы садъ іоштъ много основаніе было: него кадъ се не може по Уставу владати, кои е народу познатъ, уклонише се, и оставише другима, да слѣдства оне другчіе системе искусе, може быти горе, него што су они искусили и искусити могли подъ Княземъ Милошемъ.

ЦРНА ГОРА, ХЕРЦЕГОВИНА, БОСНА.

Съ турске границе, одъ 7. Юл. пишу Свеобще Новине. Претворногъ Везыра одъ Херцеговине, види се, да е Порта веѣъ познала. Онъ е старый яванъ противникъ реформе, а исто тако познатъ као угнѣтатель рае, съ кое помоѣю е подигао се. Зато никадъ нѣму ни е у главу дошло, да и найманѣ на умъ узме Хатишериффъ одъ Ѣулхане. Садъ е у Цариградъ позватъ на опредѣленъ рокъ и поредъ претнѣ, да ѣе иначе сметнутъ быти, кое му очевидне брыге задало. Ово се нарочито види изъ ревностне трудбе му съ упорнымъ црногорцыма се изравнати, кое слутити дае, да онъ на ополченѣ (Порти) мысли, и у овомъ случаю желі одъ црногораца безопасанъ быти, или и у самъ союзъ съ ньима противъ Порте ступити. Премъ да последня уговараня, коя су у Требиню измеѣу Владике, Сына Везыра отъ Херцеговине и Хассанъ Бега Требиньскогъ была, о упорство црногораца су разбила се, Али Паша хоѣе опетъ садъ, и то безъ Хассанъ Бега, да се погаѣа съ ньима, и послао е тога ради Кнеза одъ Грахова са еднимъ пріятельскимъ писмомъ къ Владики у Цетинѣ, кои е тамо веѣъ и приспѣо. Меѣу тымъ еднако се догаѣаю робеня одъ црногораца. Кодъ турскогъ села Рокопо одтерали су они садъ скоро опетъ 600 комада марве, коіомъ приликомъ е до битке дошло и ту више црногораца погинуло. — У Босни обща журба и незадовольство еднако трае, али да она букне, садъ е далѣ одъ тога, него пре краткогъ времена што е было, будуѣи да су поедини немири опетъ утишани, кои су у Краини (турской Хрватсской) букнули были. На то су 1500 уредногъ воинства у Банялуку доведени, али веѣъ пре нѣгова долазка е стварь свладана была чрезъ затворъ коловоѣа. У Албаніи и Мацедоніи разбойничество као и скупоѣа еднако расте.

ТУРСКА и ЕГИПЕТЪ.

Цариградъ, 1. Юл. Лордъ Понсонби енглезскій посланикъ и Понтоа французскій су дошли у протоположеніе, кое зла слѣдства имати може, ако се скоро распра съ Мехмед-Аліомъ не прекине. Понтоа совѣтуе Порти, да уступи Сирію Мехмед-Аліи, и нѣга съ тымъ своимъ пріятелѣмъ учини; Л. Понсонби е противногъ мнѣнія, и не 'ѣе о предложеніяма да говори, коя Мехмед-Али Порти чини. Онъ мысли, да ѣе буна у Сиріи, коя ни е сасвимъ безъ нѣговогъ дѣла букнула, Мехмед-Аліи много посла направити, и да ѣе овай онда манѣ гордъ быти, зато хоѣе онъ, да се чека. Л. Понсонби е дао заповедити енглезскомъ бродскомъ капетану, кои е предъ Бейрутъ поставлѣнъ, да предупреди на суво извозенѣ египтски воинства, налазила се она на египтскимъ или турскимъ лаѣама; напротивъ побунѣнима, у чему годь може, да га руцы буде. Капетанъ ни е могао ту заповесть извршити, не имаюѣи власти на то одъ врховногъ Адмирала. Зато е одма Лорду Штопфордъ у Малту извѣстіе оправио, и упутствія за далѣ, како да се влада, искао. И садъ се говори, да е Л. Штопфордъ на то више галлія оправіо, кое бы имали у накрстъ окол' сирскогъ приморя бродити, и да и онъ самъ намѣрава за овима съ целомъ флоттомъ доѣи. Одъ туда се заключуе, да ѣеду заповести Лорда Понсонби држати се и египтяномъ препоне на путъ ставляти, да се буна у Сиріи све више разпростреги може. — Но и французска ешкадра подъ Адмираломъ Лаландъ, говоре, да се има при сирскомъ приморю сединити, и часъ се види као да е дошао, гди свакій у свое положеніе се точно поставити има, тако, да бы озбильски замршаи къ распри съ Египтомъ сплести се могли, ако Понсонби и Понтоа све не узтраже избеѣи, што бы станѣ стварь горимъ учинити могло. До пре неколико дана е Решидъ Паша сасвимъ бью мнѣнія французскогъ посланика, да бы найболѣ было непосредствено съ Мехмед-Аліомъ погодити се. Али одъ кадъ вѣсти о бунама у Сиріи тако узнемирително за Египтяне гласе, прикланя се онъ Лорду Понсонби, и слабо пази на предложенія Сами-Бегова, о коима е почастно веѣъ извѣштенъ. Мехмед-Али напротивъ види се, да све сасвимъ на игру меѣе, и може да ѣе іоштъ свако помирсніе одбити, ако му за рукомъ

изиће брђане укротити. Онъ ће онда може быти себе независимимъ прогласити.

РУССІЯ и ПОЛЬСКА.

Съ прайзско-польске границе пишу Свеобщ. Новине. Царъ Никола у Варшави бавећи се много є, кажу, разговарао се съ Княземъ Паскевићемъ о предстоећимъ военнымъ дѣлма у востоку, и обще се мысли, да ће овогодишній походъ, за кои се необычно преправляня чине, на две стране рѣшителанъ быти. Ако є истина, гласъ є, да є Князъ Паскевичь за врховногъ войводу южне войске опредѣленъ. По свой прилицы ће знатна русска войска у средню Азію поћи, кое да разбойничка (хайдучка) племена укроти, кое да управи енглезской границу положи, коя све далѣ къ востоку Индіе продире. Єръ ако пропусте русси садъ, докъ є іоштъ време, свою врховность у среднѣй Азіи одржати: то бы могло у скорымъ веѣъ доцне быти. Енглезски изсланицы ни каква средства не презиру, да намѣре Руссіе подъ сумню доведу, и све народе одъ Кабулистана до Черкесса и Лесгхіа у союзъ єданъ сложе противъ Русса. У овомъ часу свакояко раде, да у югу и юго-востоку Ирана заваде произведу, да бы персискогъ шаха съ тымъ у неприлике уплели и приморали га, да се Енглезской у наручя бацы. Политика є енглеза у среднѣй Азіи лукава и оснива се на мрежи не суєтны сплетка; но и русска политика ни є манѣ лукава, и ако се она у западной Еуропи претвара, као помирително само да ступе, и спрама гордогъ островскогъ народа за време іоштъ видъ узима, као да є сбунѣна, то опетъ быва само, да бы се у толико поузданіе радило и у тишини найвалянія средства преправила. Изъ Новина є познато, да є Царъ 28-огъ Юн. у Царское Село приспѣо, гди се у овомъ часу великій военный Совѣтъ држи, по чемъ су найврстніи генерали тамо позвани. Као што се говори, Царъ ће између 20 и 25 Юл. р. отићи на путъ къ црномъ мору, а заедно ће онда и Князъ Паскевичь тамо отићи, да Государу при нѣговимъ далѣ уредбама на руцы буде. Съ црногъ мора се чуе, да су у свима пристаништама силне ратне потребе и средства препытанія нагомилане, а Г. Бутеніевъ да є одъ Цара позватъ, да му доће и лично извѣстіе даде.

ВЕЛ: БРИТАННІЯ.

У обадва Парламента є 13-огъ Юл. порука (Botschaft) Владѣнія представлѣна, да се за случай, ако бы Кральица при пороћаю умрла, а дете као наслѣдникъ остало, уредба учини о Намѣстничеству, кое да у име овога до нѣговогъ зрелогъ вѣка влада, да бы се тако власть и достойность круне одъ свакогъ уштрба сачувана и одржала, и емства се утврдила, коя народу права и свободе нѣгове обезбѣђую. — Л. Палмерстонъ є изявіо, да ће ду сва писма о распри сбогъ границе са Сѣвероамериканскимъ Союзнымъ Државама до кои данъ Парламенту предложити се, и да є Енглезска помирително предложеніе тога ради истимъ Државама послала.

О Оксфорду є пресуђено, да є хтео убити Кральицу, али да є съ ума сишао. По томъ ће доћи у болницу за ума лишене Бетлем-Хоспиталъ, гди ће по свой прилицы осталый свой векъ провести, и гди іоштъ живи и г. 1800 као Кралѣубійца туженъ, и као безуманъ опрошћеный Хатфіелдъ.

Французскій Принцъ Херцогъ отъ Немуръ и Херцогиня приспѣли су 13-огъ у Доверъ.

У долнѣмъ Дому 14. Юл. онако є исто речь была о Кракови, као у французской Каммери. А 15-огъ є предложеніе учиніо Хуме, умолити Владѣніе, да се недельомъ народный музеумъ и народна галлерія отвара, после богослуженія, гди да се и пиво и палинка точити сме. Онъ се позыва при томъ на потребу умне забаве за радина, кои такву овай данъ управъ найлакше уживати може, пакъ не имаући ю къ увеселеніяма у крчмама прибѣгава.

ШПАНСКА.

Садъ є у Шпанской одъ прилике све свршено: не внутренна неслога, не будаласто подражаванѣ французски Новинарски основоположенія, не бѣсъ, противећу се Шпанску силомъ у французску управительства махину стегнути, — али г'рдне погрешности Донъ-Карлосове су побѣђене, свирѣпа, разбойничка разпустность храбры, неукротими, подивячени хайдука (гверилла) иде къ свомъ концу. Є ли се съ тымъ земля, — кою є природа као опредѣлила за союзну монархію (самодержаство), и у кою се не да ни какво чисто матеріялно єдинство уцепити, но у коіой душевно єдинство отечестволюбія и вѣре живи, — є ли се съ тымъ земля ова за конштитуціоналну новинарску попару скувала, при коіой се много тороче а мало ради? Є ли съ тымъ с'рдчана, крѣпка, горда наравъ шпаньолца побѣђена? Не вѣруємо. Шпанска се мож' да преко више не да опетъ подићи, безъ тѣсногъ союженя съ Португаллскомъ — комъ су енглези до вѣка противни, — безъ шпанске независимости у внутренности — кою французска политика се као види да забрануе, безъ веѣегъ развитка шпанско-португизскогъ мореплавства, трговачкогъ духа Барцелоне, Кадикса, Опорто-а, Лиссабона, на последку безъ участія на сѣверномъ приморю Африке, у коіой, съ временемъ, шпаньолцы и французи, Енглезской у п'ркосъ да се дѣле, опредѣлени су. Енглезска, то є грдный оковъ свакe шпанско-португизске среће; Енглезске ревнуюћа трговачка корысть, никадъ

не ће допустити хтети развитакъ шпанско-португизскогъ мореплавства, а тежко и какво марокканско освоенѣ. Ополчавао се светъ, и съ правомъ, у име увређеногъ човечества противъ свесветске владе, за коіомъ е Наполеонъ тежио; захтеванѣ изключителне владе на мору одъ стране Енглезске не манѣ ополчава. Ништа ни е равно было нѣжности, съ коіомъ е Наполеонъ свако народно дизанѣ Шпанске и Немачке противъ нѣговогъ самовластія за преступленѣ изявляо. Съ подобномъ нѣжностію говори и ради Енглезска у Португалской, при томъ на французско мореплавство прекимъ окомъ пази, и ни е далеко одъ тога, да цело човечество само по своемъ исполинскомъ корыстолюбію сматра.

(Свеоб. Нов.)

Цена ране у Пешти 28. Іуліа. п. р. Пешт. мер. грош. ВВ.

	найб	сред.	лош.		найб	сред.	лош.
Жито	225	210	295	Зобъ	97	94	90
Наполица	170	160	—	Каша	—	—	—
Ражъ	135	130	126	Кукурузъ	150	140	—
Ечамъ	114	110	100				

СТАНѢ ДУНАВА 26. Юліа п. р. 9′ 4″ 0‴ — 27. 9′ 0″ 9‴ — 28. 8′ 10″ 0‴ — 29. 9′ 6″ 3‴.

ОГЛАСИТЕЛЬ.

Сербске Народне Новине ове са Сербскимъ Народнымъ Листомъ кои за наставше садъ съ 1-имъ наш- Юл. второ полгодишнѣ теченіе ове г. 1840 држати желе, умолява се свакій, да бы се што пре явио, увѣраваюћи, да ће свакій са свима одъ почетка овогъ теченія Числама служенъ быти, коигодь се яви іоштъ. Цѣна е Новина овы и С. Н. Листа заедно са шилянѣмъ поштомъ 5 ф. ср. на пол' године. Явити се свакій може или управъ кодъ насъ, или кодъ познаты Г. Г. Скупителя наши, или на найближой ц. к. пошти.

Учредничество.

СЕРБСКІЙ ПРЕВОДЪ ЗАКОНА УНГАРСКИ ОДЪ Г. 18³³⁄₄₀.

По гласу обявленія моегъ одъ 6. (18) Юн. о. г. повторително позывамъ, да бы свакій, кои мой сербскій преводъ свію новы закона унгарски за 1 ф. ср. имати желе, до 20-огъ Авг. римск. явио се, да бы се онда опредѣлити могло, колико кньига да се печатаю, еръ сувише се не може и не 'ће печатати. Ако се ко не яви, а после буде желио имати, пакъ не узможе добыти, ни кога нека не крыви. Дѣло ће до вашара Нов. месеца за цело быти готово, и онда се раздавати. Оригиналъ у два езыка износи 60 печатаны табака, тако и сербскій преводъ одъ прилике окол' 20 до 30 табака 'ће быти. Гледаюћи дакле и на то количество само, цена е заиста таква, да маня веће не може быти, пакъ и одъ ове што преко трошкова печатнѣ притече, на благодѣтелне цѣли е опредѣлено. Я за мой трудъ награде ни какве не тражимъ нит' ћу узети, а о целомъ ћу явный рачунъ свету дати. И да е дакле дѣло манѣ важно, него што е, свакій Србльинъ, кому е само можно, требало бы, да пренумерира. А камо ли, што е стварь одъ толике важности за животъ намъ граћанскій, пакъ се тако буд' зашто садъ имати може, кою прилику ко садъ пропусти, она му безъ сумнѣ никадъ више тако доћи не 'ће. Я се надамъ дакле, да ћеду Србльи са свію страна знатнымъ числомъ на дѣло ово пренумерати, као што су одъ нѣки веће се тако и явили. Ко 10 Пренумеранта скупи и за толико ньи у свое време буде новце послао, 11-ту кньигу на даръ добыва. Новце, — ко пре не, — онда у вашару Нов. месеца, кадъ по кньиге доће или пошлѣ, треба да донесе или да пошлѣ. А и дотле ако ко напредъ то учини, т. е. у правомъ смыслу пренумерира, врло ће добро учинити; еръ и овде се папиръ, печатня и пр. одма платити мора.

Писма и новце свакій или на мене управъ у М. Дороее улицы Nro 20, или на Учредничество Народны Новина Сербски може упутити.

У Пешти 16. (28) Юл. 1840.

Павелъ Арс. Поповичь с. р.
Закл. унг. Адвокатъ.

РЕЗАНѢ У ДРАГОМЪ КАМЕНЮ.

Авраамъ Сайле, — кои е художество у драгомъ каменю резаня у С. Петрбургу научио, и у нѣму по разны найславніи градовы Европе странствуюћи усовршао се, пакъ съ одпустомъ изъ своегъ отечества и дозволенѣмъ Найвыше Власти у Пешти се устанио, гди одъ година веће ради, — позываюћи се на примѣре свое вештине, кое е овде веће довольне дао, препоручуе се, да реже сваке струке найсытніе послове, као: грбове, имена са свакоякимъ украсма у драгомъ каменю, у печати, прстени и пр. Дућанъ му е у немачкомъ позориштномъ зданію при улазку у позориште десно. Ко нѣгове художественне раднѣ буде потребавао, може се особито приликомъ вашара Пештанскогъ, као садъ долазећегъ, или на нѣга самогъ: Abraham Seile, Edelstein-Schneider, или на кога познатогъ у Пешти обратити.

Учредникъ и Издаватель Ѳеодоръ Павловичь. — У Пешти, М. Дороее улицы, Nro 20.

У БУДИМУ, писмены Кр. Свеучилишта.